

Bovenlanden Bulletin

NIEUWSBRIEF VAN STICHTING DE BOVENLANDEN AALSMEER

Nummer 93

november 2021

VAN DE VOORZITTER

Beste lezer,

U heeft er even op moeten wachten, maar voor u ligt het bulletin met de meest actuele informatie over onze stichting.

In woord en beeld wordt u meegenomen naar de in uitvoering zijnde werken in het eilandengebied tussen de Grote en de Kleine Poel. Gestaat vorderen we met de realisering van de Groene AS Aalsmeer, waarbij we met financiële ondersteuning van het HHRS Rijnland en de provincie Noord-Holland ongeveer 17 hectare voormalige teelakkers omzetten naar openbaar toegankelijke natuur.

Bestuurlijk zijn er een tweetal wisselingen te melden. Eerder dit jaar hebben we afscheid genomen van onze secretaris Ap Eigenhuis. Per 31 december treedt ook Arie Buijs, penningmeester en veel meer, terug. Inmiddels spreken we met een paar kandidaten, die de leegkomende plekken op gaan vullen.

Piet Harting

GROENE AS FASE 2

Zoals in het bulletin nummer 91 van december 2020 aangekondigd leggen we momenteel op diverse plaatsen op de Westeinder nieuwe natuur aan. Natuur voor de ecologische verbingszone de Groene AS met daarin natuurvriendelijke oevers en poelen voor Kader Richtlijn Water. Gesubsidieerd respectievelijk door de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Hoe staat het op dit moment met de aanleg? De commissie beheer en inrichting aan het woord:

LOCATIE 1, BIJ DE GROTE BRUG

Op het moment van schrijven zijn de werkzaamheden op dit perceel in volle gang. De beschoeiingen aan de buitenzijde zijn volledig vernieuwd en in het midden van het perceel is een nieuwe verbindingswatergang en poel gegraven. Onderdeel van het inrichtingsplan is het creëren van een nieuw doorzicht vanaf de Kleine poel (nabij Topsvoort) naar de Grote poel. De komende periode dunnen we een aantal bosranden uit voor extra licht op het perceel voor het ontwikkelen van een zoomvegetatie en het diverser maken van het bestaande bos op dit perceel. In het vroege voorjaar planten we een aantal kleine bosschages aan voor meer diversiteit. In de zomer van 2022 zaaien we het perceel definitief in met kruidenrijk grasland.

Beschoeiing in aanleg bij locatie 1, zijde Westeinderdijksloot

LOCATIE 2, AKKER VAN MULDER

Grenzend aan de Jan Keessen-Bol akker ligt de akker van Mulder. In het project Groene AS fase 1 was deze al omgevormd tot rietland. De noordelijk gelegen akker van Mulder is nu ook afgegraven en ingeplant met riet. In totaal zijn er ca. 12.000 rietstekken aangeplant. Een hekwerk van gaas zal het eerste jaar na aanplant de ganzenvraat tegengaan. De tussensloot aan de zuidwestzijde is verbonden met de Westeinderdijksloot waardoor er een nieuwe luwe waterverbinding ontstaat. Aan deze zijde is ook een natuurvriendelijke oever van gemiddeld vier meter breed gegraven en voorzien van een vooroever. Deze combinatie is interessant voor het onderwaterleven. In het rietland zijn drie terpen uitgespaard. Daarop planten we komende winter meerstammige elzen als opvallend landschapselement.

Rietinplant bij de Akker van Mulder

Locatie 1, H-105 en H-107 en H3673, H-3933 (nabij de Grote Brug)
 Locatie 2, H-0276 (Akker van Mulder) en H-0277 (Jan Keessen-Bol akker)
 Locatie 3, H-0406, H-0407, H-0408 (Dirk Baarse-akker)
 Locatie 4a, H-3246 (Akker van Dekker)
 Locatie 4b, H-4421 (v/h H-0317) Bolletjeszudde
 Locatie 4c, H-0315 en H-0316 (Abel Venema's akker)
 Locatie 4d, H-0314 (Kleine Bon)

LOCATIE 3, DIRK BAARDSE-AKKER

De werkzaamheden aan deze akker zijn grotendeels al in 2020 uitgevoerd. Dit voorjaar zijn de bosschages aangeplant en in de zomerperiode is het kruidenrijk gras ingezaaid. Inmiddels is er ook een mooie schuilhut geplaatst. Als "kers op de taart" planten we nog een aantal seringenstruiken bij deze hut. Een mooie knipoog naar de vorige bestemming als seringenakker.

LOCATIE 4

Op locatie 4 liggen vier akkers die in een cluster zijn aangelegd. Ze liggen ter hoogte van de Dirk-Baardse akker, maar dan aan de andere zijde van de Westeinderdijksloot. Goed om te vermelden is dat we er rekening mee houden dat dit een druk bevaren gebied is. Daarom plaatsen we op diverse locaties nog extra signaleringsvoorzieningen om de onderwaterbeschoeiingen aan te geven. Vooral locaties waar boten "dwars op" varen zijn kwetsbaar en vragen extra aandacht. Zo houden we ons vaargebied ook veilig.

LOCATIE 4A, AKKER VAN DEKKER

De werkzaamheden aan deze akker zijn nog niet gestart. Volgens planning is het grond- en schoeiwerk voor het einde van het jaar gereed. Komende winter planten we de bosschages aan. In deze akker ontstaat, grenzend aan de Westeinderdijksloot, een grote halfronde poel op het zuiden gelegen. De verwachting is dat door het inkomende zonlicht hier een veelzijdige moeras- en watervegetatie zich ontwikkelt. We zijn benieuwd welk dierenleven dit aantrekt.

LOCATIE 4B, BOLLETJESZUDDE

De werkzaamheden aan de Bolletjeszudde zijn nagenoeg afgerond. Rondom zijn nieuwe beschoeiingen geplaatst en in de zuidwestzijde zijn natuurvriendelijke oevers gegraven. In de zomerperiode is het perceel grotendeels ingezaaid met kruidenrijk gras. Delen zijn gespaard omdat hier vanzelf al een interessante vegetatie ontstond. Komende winter planten we de bosschages in.

Situatie augustus 2021, ontwikkeling kruidenrijke vegetatie.

LOCATIE 4C, ABEL VENEMA'S-AKKER

Dit is de akker met de karakteristieke oude schuilhut. Een vlier nam bezit van deze dakloze hut. We hebben overwogen om een nieuwe hut zonder dak terug te plaatsen, maar de oude hut met vlier is wel zeer artistiek. Die blijft nog even staan en krijgt gezelschap van een aantal seringenstruiken, kruidenrijk gras rondom en een kleine bosschage. Het perceel is inmiddels grotendeels afgegraven en ingeplant met riet. Er zijn ongeveer 13.000 rietstekken aangebracht. Er ontstaat een verbinding met het rietland aan de overzijde (Blootshoofdakker). Een hekwerk van gaas zal het eerste jaar na aanplant de ganzenvraat tegengaan. Aan de zuidwestzijde is de beschoeiing verwijderd en is een flauw talud aangebracht. Hierdoor gaat de gehele tussensloot functioneren als natuurvriendelijke oever. De sloot zal voor motorboten niet meer bevaarbaar zijn, maar heeft ook geen directe doorvaartfunctie. Er ontstaat hier een zeer divers onderwatermilieu. Een unieke plaats voor vissen, amfibieën, libellen en diverse waterplanten om zich te gaan ontwikkelen.

Abel Venema's akker met in het midden de oude schuilhut

LOCATIE 4D, KLEINE BON

De werkzaamheden aan deze akker zijn nog niet gestart. Volgens planning is het grond- en schoeiingwerk voor het einde van het jaar gereed. Komende winter planten we de bosschages aan en in de zomerperiode zaaien we het kruidenrijk gras in. Ook deze akker wordt voorzien van natuurvriendelijke oevers.

ACHTERGROND KEUZES

Natuurdoeltypen

Zoals hierboven omschreven leggen we op de akkers verschillende vormen van vegetatie aan, zogenaamde natuurdoeltypen. Op deze akkers leggen we rietland-moerasbos, kruidenrijk grasland, riet en natuurvriendelijke oevers aan. Vormen van natuur die allemaal in een moerasomgeving thuishoren. Dit zorgt voor diversiteit in het gebied en dus ook voor meer biodiversiteit. Het totale gebied zorgt zo voor voedsel, vocht, veiligheid (nest- en schuilgelegenheid) en voortplanting. Als 5de onderdeel zorgen de percelen onderling als verbinding. Dat draagt bij aan een stabiele populatie. Door variatie op de percelen te brengen ontstaat er extra diversiteit, met name voor insecten zoals wilde bijen, zweefvliegen en vlinders.

Natuurvriendelijke oevers zorgen door het flauw aflopend talud voor een geleidelijke overgang tussen land en water waarin vissen en amfibieën hun plek kunnen vinden en water en moerasplanten zich kunnen ontwikkelen. Die laatste hebben als voordeel dat

ze voedingsstoffen en schadelijke stoffen uit het water kunnen opnemen. Zo dragen ze bij aan een betere waterkwaliteit. Ziet u juffers en libellen langs de oever vliegen, dan is dat een indicatie dat de waterkwaliteit daar op orde is. De larven van deze dieren leven immers in schoon water vol leven.

Natuurvriendelijke oever met een geleidelijke overgang tussen land en water

Rietland sluit goed aan bij het cultuurhistorisch karakter van het gebied. Het wordt van oudsher gebruikt in de trekheestercultuur (seringenteelt) die decennia lang gangbaar is in het gebied. Maar riet heeft naast cultuurhistorische waarde een hoge natuurwaarde voor moerasvogels en amfibieën. In een later stadium, wanneer de percelen door de invloed van regenwater aan de binnenzijde verzuren, groeien er zuur minnende mos- en plantensoorten.

Wist u dat we voor de ontwikkeling van moerasbos een speciaal mengsel van bosplantsoen soorten gebruiken? De soortkeuze is niet alleen gericht op het eindstadium van moerasbos in dit gebied (berken en elzen) maar ook juist op de tussenliggende ontwikkelingsfase. Zo zijn er soorten als hazelaar, meidoorn, lijsterbes en vuilboom opgenomen, als ook diverse lage wilgensoorten. Deze diversiteit draagt in sterke mate bij aan de ontwikkeling van biodiversiteit in het gebied. Zowel voor kleine zoogdieren als insecten. Veel van deze planten zijn waardplanten voor diverse vlindersoorten en wilde bijensoorten.

Door kruidenrijk grasland op de percelen te ontwikkelen ontstaat er een geleidelijke overgangszone tussen water en bosschage. Delen verruigen en andere delen blijven bloemrijk. Beiden bieden voedsel, maar met name ruigere kruiden zijn belangrijk voor insecten om te overwinteren. Zo vinden meer dieren een plek op deze akkers. Om de ontwikkeling te versnellen zaaien we een passend kruidenmengsel in. De zaden betrekken we van een bedrijf dat uitsluitend inheemse zaden levert van eigen teelt. Uiteraard zal de natuur zelf ook zijn steentje aan de ontwikkeling bijdragen.

Beheer

Om elk perceel optimaal te laten "functioneren" zullen we het beheer goed moeten afstemmen op de percelen. We zien nu al dat percelen zich anders gedragen. Zo is de Bolletjeszudde veel lager en natter dan de Dirk Baardse-akker. Dit zorgt voor andere typen vegetatie en mogelijk aangepast beheer. De eerste jaren zullen extra maatregelen nodig zijn om de ontwikkeling te sturen. Extra maaien totdat de bodem tot rust is gekomen, struiken snoeien of een stukje weggespoeld land opnieuw in profiel graven (in vorm brengen). Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft geïnvesteerd in de aanleg van de natuurvriendelijke oever, poelen en watergangen (inclusief beschoeiingen). Zij gaven daarbij aan dat een investering alleen zinvol is als het onderhoud ook bestendig is.

Door middel van een onderhoudscontract tussen het Hoogheemraadschap en SBA met bijbehorende onderhoudsgelden is dit voor 30 jaar geborgd. Concreet betekent dit dat in natuurvriendelijke oevers en poelen jaarlijks ca. 1/3 de deel van de begroeiing wordt verwijderd. Zo blijft er sprake van een moeras- waterbegroeiing en wordt verdere verlanding voorkomen. Door niet alles in één keer schoon te maken blijven er voldoende voedsel- en schuilmogelijkheden in de oever aanwezig.

Duurzaamheid.

Stichting de Bovenlanden Aalsmeer heeft bewuste keuzes t.a.v. duurzaamheid gemaakt binnen dit project. Dit komt met name tot uiting in het ontwerp van de verschillende beschoeiingen en het gebruik van biologisch gronddoek bij aanplant van moerasbos.

In het waterrijke bovenlandengebied zijn beschoeiingen de basis van elke gebiedsontwikkeling. Het streven van Stichting de Bovenlanden Aalsmeer is een maximale levensduur, rekening houdend met onze leefomgeving. Daarom is de keuze gemaakt om beschoeiingen op te bouwen uit een combinatie van FCS of PEFFC gekeurd naaldhout en gerecycled kunststof. Bevestigingsmaterialen zijn sterk verduurzaamd zodat dit aansluit op de levensduur van de overige materialen.

In de zuurstofvrije zone ruim onder de waterlijn is het mogelijk om naaldhout toe te passen. Naaldhout is niet geschikt voor toepassing op het grensvlak van lucht en water. Hiervoor zijn materialen nodig die beter bestand zijn tegen verwerking. In veel gevallen maakt men gebruik van tropisch hardhout. Stichting de Bovenlanden Aalsmeer heeft echter gekozen voor de toepassing van gerecycled kunststof. Deze producten dragen bij aan een schoner milieu (want ze zijn gemaakt uit gerecycled materialen), zijn niet geïmpregneerd en staan dus geen giftige stoffen af aan de omgeving. Deze vorm van plastic recylen betekent het upgraden van een "afvalstroom" naar een hoogwaardige toepassing. Hoogwaardig door de lange levensduur van beschoeiingen en omdat de producten later altijd weer recyclebaar zijn. Er is dus geen sprake van "downcyclen" naar producten die niet meer herbruikbaar zijn. De beschoeiingsmaterialen worden vervaardigd uit o.a. flessendoppen, kratten en landbouwplastic. Deze producten zijn geschikt voor het maken van hoogwaardige, duurzame kunststof producten. Hiermee voorkomen we de CO₂ uitstoot die je zou hebben als je deze afvalstromen zou moeten verbranden. En door het gebruik van gerecycled kunststof als alternatief voor hout, hoeven er bovendien geen bossen gekapt te worden.

Het is onvoorstelbaar hoeveel puin, plastic hout en andere troep er achter de beschoeiingen vandaan komt. Dit wordt zoveel als mogelijk verwijderd en afgevoerd. Zo maken we onze omgeving weer een stukje natuurlijker en duurzamer.

Door de aanplant in biologisch afbreekbaar gronddoek voorkomen we dat de nieuwe aanplant de eerste jaren overwoekert, wat de kans op uitval verkleint en veel onderhoud voorkomt. Het 2-3 keer uitmaaien per jaar met een bosmaaier levert daarbij veel verstoring op en is in vergelijking met geheel niet uitmaaien niet duurzaam. Na vier jaar begint het doek te verteren en is de aanplant groot en sterk genoeg. Het gronddoek wordt gemaakt van Polylactaat Acetaat (PLA). Dit is een grondstof die wordt gemaakt op basis van afval van mais en andere gewassen. Het doek is volledig biologisch afbreekbaar en composteerbaar en is een goed alternatief voor milieubelastende producten. Het is voorzien van het AIB Vinocotte certificaat. Aan het einde van zijn levensduur breekt het langzaam af tot humus.

In mei 2016 namen wij afscheid van Jos Brockhoff. Oudvoorzitter Nico Borgman bedankte Jos daarbij voor zijn betrokkenheid en inzet. Met name het oprichten van de Commissie Beheer en Inrichting en het aanbrenge van structuur voor de toekomstige onderhoudswerkzaamheden zijn verdiensten waarvoor wij hem erkentelijk zijn. Ter herinnering daaraan hebben wij onlangs een perceel in het Eendegat zijn naam gegeven,

Naar aanleiding daarvan schrijft Jos: "Ik kijk met *genoegen terug op mijn werk voor de Bovenlanden en dank het bestuur voor dit initiatief. Het is voor mij een eer om mijn naam op deze wijze aan de Westeinder en met name de "Kleine Poel" te verbinden."*

Wilt u onze digitale nieuwsbrieven ontvangen en zo nog sneller op de hoogte zijn van het laatste nieuws? Ga naar onze site en klik op: **AANMELDEN**

Colofon

Uitgave : Stichting de Bovenlanden Aalsmeer
Oplage : 450 exemplaren
Redactie : Piet Harting en Cees Tas
Vormgeving : Arie Buijs
Foto's : Stichting de Bovenlanden Aalsmeer
Postadres : Postbus 356, 1430 AJ Aalsmeer
Kantoor : Jachthaven Dragt, Stommeerweg 72, Aalsmeer
Telefoon : 06-51082342
E-mail : info@bovenlanden.nl
Internet : www.bovenlanden.nl
IBAN : NL34 RABO 0300 1504 23